

moete uit den bijbel aan ons publiek vertellen." Zij doen alsof er alleen een "leven" Jezus in het Nieuwe Testament bestaat. Dan zijn volgens hem de "doleerenden" eerlijker. "Ik zeg u: die doleerende diaken, die dominee, die pastoor, die hebben gelijk. En hunne christelijke formulieren hebben gelijk, en hunne christelijke dogma's hebben gelijk." Inderdaad wijst Bakels hier een van de wonderplekken der moderne theologie aan. De eer van konsekwent te zijn, mag hem niet worden onthouden.

Maar dit kan mij met zijn boek onmogelijk verzoenen. Dit boek krenkt mij in het heiligste, in het teederste, dat ik heb.

Gelijk hij zich over den bijbel uitlaat, griefft mij tot in mijn ziel. Hij noemt de Schrift een slecht boek. "De grondidee van het Nieuwe Testament is slecht. Want die leer is (zoals we reeds zagen): dat God de niet-Christenen in de verdoemenis laat" (bl. 31). Hij wijdt breed uit over "het perversie in het Nieuwe Testament" (bl. 37). Meedoogenloos is zijn oordeel over de Schrift. Hoort maar. "De bijbel zit stikvol onwaarheden. Zóó vol, zóó vol, dat men hem u als leek eigenlijk niet in handen kan geven. U, argeloos stakker, moogt niet zoo bedrogen worden. Dat kan ik niet dulden. Er sleekt immers in den bijbel nog veel meer onwaarheid dan u, argeloos boy vermoedt... Om maar één dingetje te noemen. Bijna alle boeken zijn er misleidend. N.l. pseudopigraphisch. D.w.z. niet geschreven door de auteurs op wier namen ze staan, maar veel later geschreven" (bl. 120). Hij zou dan ook niets liever zien, dan dat de bijbel openlijk door de kerk verbrand werd. "Ik zie een grootach tafereel: den krater van den Vesuvius als een reusachtig amphitheater. De omringende binnenbellingen zijn bezet met honderdduizenden van toeschouwers. En de gekozen Vertegenwoordiger der geloovigen staat in het midden bij den put des kraters en werpt een reusachtigen fliëbijbel in den put des kraters. Terwijl de honderdduizenden in doodelijk zwijgen voor zichzelf en in zichzelf alle bijbeloof afwerpen. Dat zal nog eens een echte autodafé zijn. Want "autodafé" = acte de foi = geloofsdaad." (bl. 129).

Maar het gruwelijkst is wel de hoon, waarmee hij Christus overlaadt. Zeker, hij waarschuwt wel, dat hij hiermede niet den historischen Jezus bedoelt, doch den Christus van het Nieuwe Testament. Maar voor mij is dit geen tegenstelling. Voor mij zijn de historische Jezus en die van het Nieuwe Testament één. Trouwens, wie de historische Jezus geweest is, Bakels bekent het niet te weten. Maar voor mij is de Christus van het Nieuwe Testament mijn Jezus.

Het is mijn Jezus, die hier wordt aangerand.

En daarom mag, daarom wil ik niet zwijgen.

Gij kunt niet gelooven, met welk een bitterheid Bakels zich over dien Christus uitlaat. Hij heeft den scheldwoorden-schat van ons volk geplunderd om er Christus mee te steunen. "Een kat, die op zijn prooi loert" (bl. 23), "grootte kwaadaardige menschedruivenstaktrapper" (bl. 24), "bögeloos, vige toovenaar en goochelaar" (bl. 59), "gepolitoeerde lieverd" (bl. 60), "bloedgeneraal" (bl. 63), "grootmoordenaar" (bl. 99), zieldaar nog slechts enkele schimpnamen, die Bakels onzen Heiland naar het hoofd wil slingeren.

Ja, hij steekt zijn haat tegen Christus niet onder stoelen of banken. Hij brult die uit gelijk eens Voltaire deed.

Ik lees op bl. 26:

... die eindigt met de luidjes tot bloedmoes te trappen.

Die Christus.... weg er mee.

Damnatus sit.

Damnatus."

Op bl. 59:

"O er waren meer staaltjes van te vertellen, van het

slechte en van het satanische van dezen braaf lijkenden

"Christus", die zooveel te afschuwelijker is omdat hij zoo

braaf lijkt. O ik haat dien gepomadeerden lief en "zacht"

lijkenden "Christus", die zoo "zachtmoedig en nederig van

hart" lijkt. Dien gepoetsten Christus consolator, waar de

lui op allerlei plantjes zoo deemoedig de armen naar uit-

strekken.

Ik haat hem."

En op bl. 99:

"Christus" is ten slotte (= aan het Slot): de groote

moordenaar.

Welaan, sinds dit tot me doordrong, kan ik van hem niet

meer hooren praten zelfs.

Ik heb een afschuw van hem."

Meer schrijf ik niet af.

'Is al te erg.

En dan zegt hij nog aan het eind van zijn boek (bl. 180):

"Van het oorspronkelijke boek "Wij — Kelters", zoals

ik het geschreven heb, liet ik bij het gereedmaken der copy

voor de drukpers, de eerste hoofdstukken maar weg. Van

de aldus verslapte copy schrapt mijn vrouw weer eenige

hoofdstukken.

Wat u hier derhalve werd aangeboden is tot tweemaal

toe verslapte grog, en heel mak."

Ge behoeft niet te vragen, wat voor godasterlijks er

nog in hem broedt en nog niet tot niting kwam.

Het is niet om in te denken.

Spreekt niet fel en bitter de geest van den Antichrist

uit zijn mond?

Maar wat nu het verwonderlijke is.

Dat Bakels hoven ieder hoofdstuk schrijft: in naam van God.

Dat hij op den titel het al uitroept: Ja, "om de eere Gods".

Dat hij verzekert: "Het doel van mijn boek is: de eer

van God en de eer van den martelaar Jezus te herstellen

en te handhaven" (bl. 27).

Dat hij, excentriek mensch als hij is, op de laatste blad-

zijde van zijn boek dit gehed onderstaven plaatst:

"Uit Uw naam heb ik gesproken.

En U roep ik aan, o God."

Of ik geloof, dat hij dit meent?

Ja, dat geloof ik.

Bakels wil geen Godloochenaar zijn. Hij houdt vast aan

de trits: God, deugd en onsterfelijkheid. Maar hij verwerpt

den Christus als Gods Zoon.

Alzoo meent hij Gode een dienst te doen.

Daardoor herinnert hij aan een man uit het door hem

zoo gehate Nieuwe Testament.

Die blaasde dreiging en moord. (Hand. 9:1).

Die was lasteraar, evenals Bakels (1 Tim. 1:13).

Die meende ook voor de eer van God op te komen

door den naam van Jezus van Nazareth tegenstand te bieden.

(Hand. 26:9).

Maar Christus, de "harde Heer" verscheen hem op den

weg naar Damascus en was hem genadig.

Die Christus leeft nog.

In nog dezelfde van voorheen.

Hij kan Bakels ook veranderen.

O, dat dit eens gebeurde.

Dan zal Bakels niet meer wenschen, dat de bijbel ver-

brand werd.

Dan zou hij er alles voor over hebben om zijn eigen

boek "Wij kelters" te verbranden.

Wat ik u aanraad?

Dit boek te lezen?

Ik zou willen vragen, als men u vertelde, dat Saulus

godasterlijken uitbraakte, zoudt gij dit dan interessant

vinden en er uit nieuwsgierigheid naar gaan luisteren?

Wat gij voor dien Saulus zoudt doen, doet dit ook voor

Bakels.

HEPP.

PERS-SCHOUW.

De Poststaking.

Maak eens een vuist als je geen hand hebt! Lever eens Persschouw, als je bijna geen post krijgt! Ik verkeer op het oogenblik in het weinig benijdenswaardige geval, dat zoo goed als geen weekblad mij nog heeft bereikt. Ja, per abuis ontving ik vanmorgen (Dinsdag 12 October) een onbestelbaar exemplaar van no. 2 van „De Reformatie." Ik hoopte en vertrouwde wel, dat dit nummer bestond, maar ik wist het nog niet. De poststaking zal ons nog wel een poosje op naweeën vergasten. En och, voor een pers-schouwer is het het ergste nog niet. Die slaat er zich nog wel doorheen. Maar wie zal het berekenen, hoeveel leed door het uitblijven van brieven in de gezinnen is gebracht, hoeveel ernstige aangelegenheden hopeloos in de war zijn gestuurd!

Het was te verwachten, dat de rechtsche pers eenstemmig zou zijn in haar afkeuring over deze staking. Zijn er sociale misstanden bij de post, die moeten uit den weg geruimd. Maar dit is de manier niet.

Wel geeft het ons te zien, wat heil ons van „Socialisatie" is beschoren. De poststrijden zijn een gesocialiseerd bedrijf!

Eenigszins belangrijk persuitingen over onze „Reformatie" zijn mij ditmaal niet ter kennis gekomen.

Aanvulling der Belijdenis.

„De Heraut" verscheen gelukkig op 'tappel. Maar die werd mij niet door de post bezorgd. Daarin doet Prof. H. H. Kuyper onderzoek naar het vaderschap van de idee om tegen enkele dwalingen een getuigenis te doen uitgaan en de aanvulling der belijdenis te beperken tot een drietal punten. De weltevreden vader (of moeder, zoo gij wilt) blijkt de particuliere Synode van Friesland (Noordelijk gedeelte) te zijn.

„Deze Synode sprak uit, dat er belangrijke artikelen in onze Belijdenis waren, met name die handelen over de H. Schrift (Art. II—VII), over het onderscheid en de merkteekenen der ware en valsche kerk (Art. XXIX) en over het ambt der Overheid (Art. XXXVI) die niet meer op de hoogte zijn van de behoefte dezer tijden en ook niet altijd duidelijk en volledig meer het gevoelen der Kerken vertolken betreffende de eenheid en pluriformiteit der Kerk, de verhouding van Kerk en Staat en de tegenstelling van de Souvereiniteit Gods met de dusgenaamde Volks- en Staatssouvereiniteit, en stelde daarom aan de Generale Synode voor, met name ten opzichte van deze drie stukken tot een duidelijke omschrijving te komen van wat onze Kerken belijden. Voorts toonde ook deze Synode wel een open oog te hebben voor het gevaar, dat school in het opkomen van nieuwe en het weer opleven van oude dwalingen, zoals theosofie, spiritisme enz., maar ze wees niet minder nadruk op de bedenkelijke teekenen in de levenspraktijk die zich hier en daar voordeden en die getuigen van een uitwisseling der grenzen tusschen kerk en wereld en neiging tot wereldgelijkvormigheid. Ze stelde daarom voor, aan de Generale Synode tegen deze genoemde dwalingen in de leer en afwijkingen in het leven een wel beredeneerd getuigenis te doen uitgaan. Een uitbreiding en aanvulling der Belijdenis zelf met het oog op al deze nieuwe dwalingen wenschte de Synode van Friesland (Noord) dus niet. Ze achtte daarvan een getuigenis aan de Kerken genoeg. De aanvulling van de Belijdenis moest zich bepalen tot de genoemde artikelen en moest dienen om, waar deze artikelen niet volledig en niet duidelijk het gevoelen der Kerken meer vertolken, tot een duidelijker omschrijving te komen. Het motief, dat reeds bij den kerkeraad van Amsterdam (Zuid) op den voorgrond had gestaan, kwam hier eerst tot zijn volle recht.

Napleiten.

„De Zeeuwsche Leeuw", waarvan Ds. J. B. Netelembos hoofdredacteur is, is aan het napleiten over de procedure-Netelenbos ter Synode.

Men leze:

„Ds. Netelembos is veroordeeld om een bepaalde uitlegging der belijdenis, met name van art. 4 en 5, om een bepaalde opvatting van de ingaving der H. Schrift. Die artikelen noemen die opvatting niet. Men kan haar er niet in lezen. Zij zeggen alleen, dat de verschillende Bijbelboeken Canoniek en van God zijn. Hoe ze van God tot ons zijn gekomen, daaromtrent geven ze geen uitsluitsel.

De Synode echter meende te weten, hoe; ze zijn namelijk letterlijk geïnspireerd, ingegeven. Of ds. N. nu al wees op tegenstrijdigheden in den Bijbel enz., die het geloof in de Schrift allerminst in den weg staan, ons haar betrouwbaarheid niet ontnemen, maar die toch luid protesteerden tegen de leer eener letterlijke ingaving — dat deed er niet toe: de Synode was haar toegedaan en Netelembos moest dus uit de Kerk.

Op de massa zal het wel indruk maken, als straks het rapport verschijnt en dergelijke punten naar voren brengt. Die massa zal tijd noch lust hebben, het alles aan de Ned. Gel. Bel. te toetsen. De Synode mag rekenen op haar goedkeuring.

Of alle Synodeleden, stol zelfs Netelembos heeft ongelijk, daarom vrij uitgaan? 't Mag betwijfeld worden. De massa weet niet alles. Als ze wist, hoe de ééne hoogleeraar aan de Vrije Universiteit Joh. 8:2—11 onecht verklaart, de tweede Marc. 16:9—20, de derde 1 Joh. 5:7, als ze dat wist, zou ze dan zonder meer berusten in het vonnis over Netelembos?

Wat de Synode aangaat: zij werd gedreven door

den zweespelag van prof. Honig van Kampen, een man, die nog staat op het afgedankte standpunt der mechanische ingaving en het zelfs mogelijk achtte, dat Mozes Grieksch en Paulus Fransch zou hebben gesproken onder de inwerking van Gods Geest. Wat toch was het geval? Ds. Netelembos werd ontvangen door een commissie uit de Synode, maar alle Synodeleden hadden toegang tot haar samenkomsten, dus ook prof. Honig. Toen de 19 vragen, die de commissie aan ds. N. had voorgelegd en door hem schriftelijk beantwoord waren, zonden besproken worden, vroeg prof. Honig den voorzitter der commissie, of hij ook vragen mocht stellen. De voorzitter, dr. De Moor, antwoordde heel correct, dat dit niet aanging, aangezien prof. Honig geen lid der commissie was, maar voegde er, minder gewenscht, aan toe, dat hij de vragen van prof. H., indien door hem, voorzitter, gewenscht, wel aan ds. N. zou willen voorleggen. Dit nu was niet alleen incorrect, omdat prof. H. niet in de commissie zat, maar ook zeer ongewenscht, aangezien prof. H. eenmaal voorzitter was van de commissie tot colloquium en dus in dien zin partij tegen ds. N. 't Was dan ook te begrijpen, dat prof. Geesink protesteerde. „We hebben nu" — sprak hij ongeveer — „in de schriftelijke door ds. N. beantwoorde vragen eene nieuwe basis van bespreking der quaestie; laat ons nu geen dingen van meer dan een jaar geleden oprakelen".

Maar het hielp niet. Aan prof. Honig werd het stellen van vragen toegestaan, en dr. De Moor nam ze haast alle over. Zoo viel, trots de zeer bevredigende beantwoording der 19 vragen, het vonnis ten nadeele van ds. N. uit."

En in een volgend nummer:

Dr. De Moor schrijft ons, naar aanleiding van ons vorig artikel, dat „het ons schijnt ontgaan te zijn, hoe hij, als voorzitter der Synodale Commissie, gezegd heeft, aan niemand buiten die commissie het woord te zullen geven behalve aan partijen in dit geding, waartoe hij ook de leden der commissie-Honig rekende". „Hij noemde" — schrijft hij — „als zodanig behalve hem de Zeeuwsche afgevaardigden, en behield zich het recht voor, te beoordeelen, of de vragen, als ter zake dienende, mochten gesteld worden".

Inderdaad, dit is ons ontgaan. Ware het anders geweest, ds. Netelembos zou wel levendig getoetst hebben, dat hij, ontvangen in eene door de Synode voor zijne zaak speciaal benoemde commissie, nu ook nog genoodzaakt werd te antwoorden op vragen, die zij goed vond door anderen, buiten haar, te laten stellen, gelijk het hem nog altijd spijt, dat hij zijn protest niet op dat van prof. Geesink liet volgen.

Dat dr. De Moor die toelaatbaarheid dier vragen „naar zijn beste weten beoordeeld heeft", gelijk hij ons schrijft, trekken we geen oogenblik in twijfel. Zijne leiding was dan ook in elk opzicht hoogst correct, maar waar we aanmerking op maken, was alleen, dat hij prof. Honig toeliet, vragen te doen. Nu we weten, dat hij vooraf niet alleen prof. Honig, maar al de leden der commissie-Honig en den Zeeuwschen afgevaardigden daartoe gelegenheid bood, wordt ons bezwaar nog vergroot.

Zulk napleiten kan niet genoeg betreurd.

Vergissen we ons, of heeft Ds. Netelembos niet zelf ter Synode zijn dank uitgesproken, dat hij zoo broederlijk en hoffelijk was behandeld?

Waarom dan dit weer ingeslikt?

Het is wel opmerkelijk: toen ds. N. met de commissie-Honig had beraadslaagd, scheidde men onder den indruk, dat Ds. N. in ieder geval toestemde, dat hem recht was wedervaren. Maar kort daarop bracht hij in: deze commissie had geen vat op hem, totdat het eenige predikant-commissielid hem de vraag stelde: hoe denkt gij over het Hooglied?

En nu krijgt men weer iets dergelijks.

Eerst ontbrak er aan de correctheid van behandeling ook naar het oordeel van Ds. Netelembos niets. Zoo dacht men. Helaas! Thans wordt er weer op afgedongen en moet prof. Honig het ongeden.

Wat ons echter het meest bedroeft is zijn verdachtmaking tegen de professoren der Vrije Universiteit.

Hij weet evengoed als wij — hij kan dit ten minste weten — dat ieder hunner de onfeilbaarheid der gansche Schrift van harte aanvaardt en alle Schrifteritiek verworpt.

Waarom — kost wat kost — naar mede-slachtoffers gezocht?

Pas trop de zèle!

Deze uitdrukking — ze beteekent: te veel ijver kan ook kwaad! — is ook ontleend aan „De Heraut" en wel aan dat gedeelte, dat sinds prof. Geesink het redigeert een der grootste aantrekkelijkheden van dit uitnemende Orgaan uitmaakt. Prof. G. geeft daarin een zeer waardeerende beoordeeling van Anthonia Margaretha's bekende boek: De Predikantsvrouw. Een paar bedenkingen heeft hij echter. O.a. ook deze:

„'n Bedenking van anderen aard, die ik tegen dit boek heb, is, dat de schrijfster het predikantsvrouwje, door zichzelf als voorbeeld te stellen, wel wat al te hard aan 't werk zet. Die bedenking mocht zoo bij mij opkomen onder de lezing van h. VIII Het Vereenigingsleven, na dat over al den anderen arbeid in de eerste Gemeente waartoe het vrouwje wordt opgewekt. Zij moet toch niet alleen een werkzaam aandeel nemen in den arbeid van 'n Moesjes- en Jongedochtersvereniging door als presidente er de leiding van op zich te nemen, maar ook een „Zusterkring" ter oefening „van elkan-

ders zorgen te verlichten" trachten te organiseeren. En wanneer ik dan in h. XIII Achter het

freo
pred
wau
als
Jan
er o
Ma
maal
toek
ook
meid

Zoo is
hij mag
moet zw
een mag
wegnem
Het geb

Van h
waarmee
bezit ik
van dat
Honig, d
mystiek.
raad:

Eo
verse
vraag
make
Vord
Welk
lijks
te bo
heb i
in m
stude
het k
maal
den v
Verve
zicht
het l
om C
forme
gebon
hield
fermi
verba
Fabia
Bij
een r
lijk k
gedac
den b
gaand
zal te

Gezond
velerlei
't mysteri
Spiritisme
wel uit
„Ons c
Spiritisme
sche seun
80-jarige

'k H
zoon
noodi
mijn
Ja ze
was
wijls
gema
mij
kwam
hij be
Welke
je hie
zoodr
alles
onder
verlan
hier
Woos
in ee
nooit
eetuwi
Wij
in ha
met je
aan d
kan i
op aa
En m
voran
hem
hij zo
Wij
gebru
Toe
ons k
die b
van.

Kijs
Wie
'n
goede
Ik ko
helaas

Zegt de
dat in ee
densch